

Návšteva z partnerského mesta Gennep - Holandsko

Marlies de Loo - primátorka Gennepu a Anna Nemčíková - primátorka Gelnice

V dňoch 25. - 29. 9. 2006 zavítala do nášho mesta návšteva z partnerského mesta Gennep z Holandska, pani Marlies de Loo - primátorka mesta Gennep, Jo Opsteegh - predstaviteľ nadácie GESP, Peter Toonen pracovník úradu v Gennepu pre zahraničné vzťahy, Willem Jan LeClercq - šéf regionálnej organizácie pre podnikateľov (priemyselná časť) a zároveň riaditeľ spoločnosti, ktorá zamestnáva mentálne postihnutých, Johannes Emons riaditeľ veľkej logistickej firmy a Rob Ouwkerk - za regionálnu televíziu.

Počas týchto dní holandská delegácia na čele s pani primátorkou Annou Nemčíkovou navštívila priestory gelnického podnika-

teľského inkubátora, stretli sa aj s niekoľkými podnikateľmi mesta Gelnica a prezreli si gelnickú nemocnicu. Prijemným spostením ich náročného programu bol koncert žiakov ZUS a MŠ v Gelnici.

V ďalších dňoch navštívili Spojenú školu s organizačnými zložkami SOU a OA Prakovce, podniky strojárkej výroby v Prakovciach, Domov sociálnych služieb v Matilda Hute a prezreli si krásy Hnileckej doliny a blízkeho okolia.

Účelom ich návštevy v našom meste bolo okrem upevnenia priateľských vzťahov aj vytvorenie spolupráce v oblasti školstva, cestovného ruchu a priemyslu.

Unterzipsertreffen - oživenie remeselníckeho a kultúrneho klenotu Dolného Spiša

MO KNS v Gelnici a hlavne jej spevokol sa každoročne zúčastňujú kultúrnych podujatí v celom okolí ako napr. Dobšiná, Švedlár, Mníšek n/H, Smolnícka Huta, Smolník, Medzev, Kežmarok a iné, kde sú už známi svojimi pesničkami a peknými scénkami. Žiaľ pre nedostatok finančných prostriedkov sa podobné podujatia v samotnej Gelnici nekonali. Tohto roku sa vďaka Ministerstvu kultúry SR a jeho finančnému príspevku mohla aj v Gelnici uskutočniť kultúrna akcia, ktorá sa napríklad v ostatných organizáciách koná každý rok. V piatok 18.8.2006 sa členovia MO KNS v Gelnici vybrali k Tatarokvemu križu, ktorého okolie upravili a vysadili tam nové kvety. Po vykonanej práci sa pri ohníku opekala slaninka a klobásky. Zaspomínali si na baníkov, ich ťažký život a v populudňajších hodinách ich lesníci odviezli domov. Za odvoz by som sa chcela poďakovať pracovníkom Gelnických lesov, ktorí umožnili zúčastniť sa tejto akcie aj členom so zdravotnými ťažkosťami. V sobotu 19.08.2006 o 14.00 hod. sa začala kultúrna časť tejto akcie, ktorá bola obohatená aj o malú výstavku remeselníckych výrobkov, ktoré nám zapožičal p. Ing. Antony a ručných prác, ktoré doniesli členky spolku.

Vystavené veci mali veľký

úspech. Všetkým, ktorí prispeli svojou prácou, sa chceme poďakovať za spostenie podujatia. Hostami akcie boli aj pani primátorka Anna Nemčíková, riaditeľka ZŠ - Grundschule pani Anna Hudáková a predsedovia jednotlivých MO a ich členovia. Na úvod kultúrnej časti si prítomní priblížili históriu mesta a jej bohatú remeselnícku tradíciu. Potom už nasledoval pestrý kultúrny program členov miestnej organizácie a neskôr aj program hostí. To všetko sa uskutočnilo v krásnom prostredí Turzova a za výzdobu a obsluhu na tomto podujatí patrí vďaka tamjšiemu personálu. Prijemným prevkapaním pre členov bol príspevok mesta odovzdaný pani primátorkou na zakúpenie nového oblečenia pre spevokol. O ozvučenie a reprodukovanie hudbu sa postaral p. Lizák. Všetci zúčastnení sa cítili veľmi dobre, o čom svedčila i dobrá nálada, tanec a spev nemeckých pesničiek.

Všetkým, ktorí prispeli k zdaremu uskutočneniu a priebehu akcie, sa chceme poďakovať a dúfame, že nebola posledná a že kultúrny život nemeckej národnostnej menšiny sa bude v Gelnici postupne rozvíjať tak ako v ostatných regiónoch Slovenska.

Erika Dromblikovičová
predsedníčka MO KNS

Cechové znaky

Ak sa majstri organizovaní v cechoch považovali za stav, museli to prejavíť aj navonok. A tento vonkajší prejav stavovskej spolupatričnosti skutočne aj poznáme. Tvorila ho cechové znaky, ktoré sú samozrejme kapitola dejín remesiel v období feudalizmu.

Zatiaľ čo o cechoch jestvuje množstvo kníh, o cechových symboloch sa nedočítame takmer nič. Pritom ide o symboly veľmi pestré, krásne a mnohovrstvné. Svojím výtvarným prejavom a obsahom upúťali azda každého bádateľa, no ani jeden ich však vyčerpávajúco nespracoval. Príčina je jednoduchá. Mnohým symbolom dnes nerozumieme a len náhoda ich pomôže objasniť.

Symbolom každého cechu bolo náradie, ktorým príslušní remeselníci pracovali, alebo ich výrobok. Napríklad krajčíri sa najčastejšie označovali nožnicami, žehličkou, kľbkom červeny, centimetrom a podobne. Čižmári mali za svoj symbol obyčajne čižmu.

Z dejín cechov vieme, že nie vždy jedno remeslo tvorilo samostatný cech. Podľa veľkosti mesta a počtu remeselníkov sa spájali s inými, zvyčajne príbuznými remesla-

mi, a vytvorili tak spoločný cech. Pramári (šnúrkarí) sa najčastejšie spájali s gombičkármi. Aj ich symbol bol potom spoločný a obsahoval zobrazené výrobky oboch remeselných odvetví.

Symboly cechov, najmä staršie, majú vyslovene heraldickú úpravu. Náradie alebo výrobok je vsadený do štítu, celý symbol je farebný a pri použití farieb sa zachovávaly pravidlá heraldickej tvorby. Takéto symboly sú erbami v pravom zmysle slova. Jedným z najstarších dokladov na cechovom erbe zo Slovenska je erb košických mäsiarov z 15. storočia. V štíte sa nachádza volská hlava so sekerou v pysku.

Okrem náradia a výrobku používali cechy za svoj symbol aj postavu svätca. Každé remeslo malo totiž svojho patróna, ktorý mal byť remeselníkom nápomocný. Tak napríklad, patrónom tesárov bol svätý Jozef, rybárov svätý Peter, zlatníkov svätý Egídius a podobne. Pri zobrazení svätca nemožno hovoriť o erbe, pretože erb je iba svetlé znamenie.

Je zaujímavé, kde všade cechy tieto symboly používali. Najčastejšie sa s nimi stretávame na pečatidlách. Cechy totiž vykonávali aj úradnú činnosť. Vystavovali maj-

strovské listiny a rôzne potvrdenia. Aby tieto dokumenty mali právnu moc a záväznosť, museli ich spečatiť. Do stredu pečatidla, ako to v tom čase bolo zvykom, si nechali vyryť svoj symbol.

Doklady o svojej úradnej činnosti aj samotné pečatidlo uchovali v cechovej truhlici. Bývala drevená, bohato vyrezávaná a na čelnej strane zdobená takisto symbolom cechu. Truhlicu opatroval cechmajster. Keď sa konala "schôdzka" cechu, truhlica sa za prítomnosti všetkých členov otvorila, čo naznačilo, že sa schôdzka začala.

Schôdzka cechu sa členom oznamovala tzv. zvolávacími tabuľkami. Boli drevené i kovové a na nich bol tiež namaľovaný alebo vyrytý symbol cechu. Spočiatku sa na schôdzku zvolávalo ústne, neskôr písomne. Niektoré zvolávacie tabuľky - "znamená" - boli na tento písomný odkaz už prispôbené. Buď sa oznam vlepil na zadnú hladkú stranu, alebo mala tabuľka na prednej strane úzku schránku, do ktorej sa dal oznam vložiť.

Spomínali sme, že cechy sa v hojnej miere zúčastňovali slávností. Tu používali cechové zástavy, ktoré boli takisto pomaľované alebo vyšívané cechovými znakmi. Zá-

stavy mali niekedy obrovské rozmery. Zavesené boli až na 10 metrovej žrdi. Aby sa takáto zástava dala vôbec niesť, boli k jej stredu pripevnené ďalšie štyri pohyblivé oporné tyče. Niesli ju teda až piati.

Cechy používali ďalej vývesné štíty. Boli to kovové pečatidlo uchovali v cechovej truhlici. Bývala drevená, bohato vyrezávaná a na čelnej strane zdobená takisto symbolom cechu. Truhlicu opatroval cechmajster. Keď sa konala "schôdzka" cechu, truhlica sa za prítomnosti všetkých členov otvorila, čo naznačilo, že sa schôdzka začala.

Cechové symboly nachádzame ďalej na nádobách, najmä na krčhoch, džbánoch, kanvách a fľašiach, z ktorých pri najrôznejších hostinách členovia cechu popíjali víno.

Zaľadme sa na ne a vychutnajme z nich tú krásu a rozmanitosť. Ani jedna oblasť heraldickej tvorby nie je taká pestrá ako cechová. Nezabudnime, že práve dávny používatelom týchto symbolov vďačíme za vznik mnohých krásnych predmetov, ktoré dnes obdivujeme v múzeách. Aj oni majú veľký podiel na tom, že dnes môžeme nadväzovať a budovať na starých tradíciách domáceho remesla, remesla vyslovene ľudového.

Darina Demková
Ved. BM